

STUDIEBOK

STUDIEUTVALGET
AKP(m-l)

**Krig.
Fred.
Væpna revolusjon.**
av **Per Gunnar Gabrielsen**

Partiskolen
Trinn
2G

Studietjenester

Dette er den første av tre deler av studieboka
«Krig - fred - væpna revolusjon».
Øvrige deler kan lastes ned fra
<http://akp.no/ml-historie/pdf/studieboker/>

Tom side

**Krig. Fred.
Væpna
revolusjon.**

Partiskolen Trinn 2G

Krig. Fred.

Væpna

Tom side

revolusjon.

Partiskolen Trinn 2G

**STUDIUTVALGET
AKP(m-l)**

**Krig.
Fred.
Væpna revolusjon.
av Per Gunnar Gabrielsen**

STUDIEBOK

**Partiskolen
Trinn
2G**

Studietjenester

Hefet l s kjøpt l s
Studietjenester, tlf. 07384356
G tcheorggt. 8
0566 Oslo 2

STUDIETJENESTER
AKP(m-l)

Krig.
Fred.
Væpna revolusjon.
av Per Gunnar Gabrielsen

Studiebok
Krig. Fred. Væpna revolusjon.
av
Per Gunnar Gabrielsen

Partiskolen, Trinn IIG
Utgitt av Studietutvalget i AKP(ml)

Copyright K/S Studietjenester A/S
1. opplag februar 1987
Omslag: Eldar Hanson
Forside: Sjablonmaleri av Majakovski, 1920
Sats: K/S Studietjenester A/S
Trykk: GCS-Hurtigtrykk
Bestillingsnr: ST-0097
ISBN-82-7392-009-7

Heftet fås kjøpt fra
Studietjenester, tlf 02/384356
Gøteborggt. 8
0566 Oslo 5

Innholdsfortegnelse:

FORORD	9
Kapittel 1 HVA ER KRIG	11
1.1 Krig og politikk	11
1.2 Ulike kriger	15
1.3 Grunnlaget for krigen	17
1.4 Rettferdige og urettferdige kriger	18
1.5 Flere politiske mål i en og samme krig	21
Oppsummering	25
Kapittel 2 MODERNE KRIGER OMFATTER HELE FOLKET	27
2.1 Ungene	28
Palestinerne; Filippinerne	
2.2 Kvinnene	30
2.3 Likestilling og nødvendig kampkraft	31
Oppsummering	33
Kapittel 3 KRIG SOM MIDDEL I RIVALISERINGA MELLOM SUPERMAKTER/STORMAKTER	35
3.1 Sovjet og USA rivaliserer om verdensherredømme	37
Kapittel 4 KRIG OM NORSK SJØLRÅDERETT	41
4.1 Rettferdig frigjøringskrig?	41
Trotskistene	
4.2 Borgerskapets militærpolitikk	45
Verva hær i motsetning til vernepliktshær; Sosialdemokratiets særegne forsvarspolitik	
4.3 AKP(m-l)s militærpolitikk	53
Hovedmotsigelsen skifter; Hele samfunnet; Militær seier; Konsentrere styrker; Frigjorte områder ; Ta vare på egne styrker	
4.4 AKP(m-l)s linje for endringer av dagens forsvar	61
Totalforsvar; Total mobilisering; Den militære delen; Verneplikt for kvinner; Kuppberedskapen; Unnsetningen	
4.5 Den sivile beredskapen	68
4.6 Sivil motstand	69
4.7 Noen stridsspørsmål i forsvarspolitikken	70
NATO og NATO-medlemskap; Ryggsekkforsvar; Verneplikt for kvinner	

Kapittel 5 SOSIALISTISK REVOLUSJON	75
Parlamentets rolle; Tsjekkoslovakia; India; Chile; Filippinene	
Kapittel 6 ATOMVÅPEN - SNUR DET OPP NED PÅ VÅR MILITÆRPOLITIKK?	83
Atomvåpen; Er vi for eller mot atomvåpen?; Et politisk våpen; Atompasifismen; For å summere opp; Kampen mot atomvåpen; Hvordan føre kampen mot atomvåpen?	
6.1 Snur atomvåpen opp ned på all militærteori?	90
Kapittel 7. FREDSBEVEGELSEN	93
Bevegelsen for fred er brei og mangfoldig; Kan en ny verdenskrig forhindres?	
OPPGAVER	100

Tilleggsmateriale

AKP(m-l) har utgitt en del materiale som du kan studere i tillegg til dette kurset, eller som en utdyping og støtte til deler av dette kurset.

Vi vil trekke fram:

Militærskriftene til Mao Zedong

Slik er Sovjets hær

For et sterkt, uavhengig forsvar

Alternativ Forsvarsmodell

Geriljakrigføring i Norge

Krig i Norge

Folkekrigen på Filippinene

Den sivile beredskapen i Norge

Verneplikt for kvinner

Alt dette kan bestilles fra

K/S Studietjenester A/S, tlf 02/384356

Gøteborggt 8

0566 Oslo 5

For de som har tilgang til det, anbefaler vi også å lese materialet til partiavdelingsbehandlingen av folkekrig i Norge som ikke er offentlig publisert.

For ordens skyld, det er ikke nødvendig å lese dette materialet for å gjennomføre dette kurset, men dette er nyttig tilleggsmateriale.

FORORD

Les dette før du starter på kapittel 1!

Spørsmål om krig og fred står sentralt i marxismen. Spesielt Marx, Engels og Mao Zedong har skrevet mye og utviklet banebrytende teori på spørsmålet. Historiske erfaringer dokumenterer at det ikke er mulig å frigjøre seg fra klasseundertrykking eller nasjonal undertrykking uten å ta militære midler i bruk. Det er derfor krig/fred og militær teori går inn som en nødvendig og viktig del av marxismen. Marxismen er jo ikke bare en analyse av samfunnsforholda. Den er en veiledning til handling i kampen for et kommunistisk samfunn.

Norge - et fredelig land i en krigersk verden

Norge er det fredeligste hjørnet av verden, sjøl om landet var okkupert i 5 år av Tyskland. Rundt regna hver 8 innbygger på jorda lever i et land som har borgerkrig, som er invadert eller som invaderer et annet land i dag. Etter 1945 er Asia prega av frigjøringskriger mot imperialismen og den sosialistiske revolusjonen i Kina, Afrika har kvitta seg med kolonimaktens direkte herredømme, Latin-Amerika er prega av imperialistiske styrte statskupp, frigjøringskriger og revolusjoner. I Europa har de større landa vært i imperialistiske kriger flere ganger siden verdenskrigen, Storbritannia har for eksempel kriget i Egypt, i India, i Nord-Irland, på Las Malvinas. Sovjet kriger mange steder og har brukt makt flere ganger i Øst-Europa for å hindre at de nye tsarenes posisjon blir trua.

Det blodigste hundreåret

Det hundreåret som nærmer seg slutten er det blodigste i menneskenes hundre-tusenårige historie. Det neste hundreåret blir trolig ennå mer prega av kriger, fordi alle de viktigste motsetningene i verden tilspisser seg. Tenk bare på sultkatastrofene, øko-katastrofene, forverringa av levekårene til folk i hele verden, motsetninga mellom Sovjet og USA. Ingenting tyder på at det blir mindre viktig for et kommunistisk parti å ha en militærpolitikk. Norge kommer ikke til å ligge i verdens fredeligste hjørne i evighet.

Militærpolitikk er viktig

Derfor har AKP(m-l) lagt stor vekt på militærpolitikk og spørsmål om krig og fred. Siden 1975 har partiet hatt 9 større diskusjoner og behandlinger av militærpolitikk, den foreløpig siste våren 1987 om folkekrig i Norge.

Folkehæren kommer.
(Chang Yeni, 1949)

Et grunnkurs

Dette kurset er en gjennomgang av noen av de sentrale problemene partiet har behandla og tatt stilling til. Det er skrevet ned til et konsentrat, et kurshefte. Hvis vi hadde trykt alt materiale som har vært til behandling i partiet ville det blitt et verk på flere tusen sider. Dette kurset er med andre ord en innføring i partiets militærpolitikk. Det som blir gjennomgått her er grunnlaget for mer konkrete linjer. Samtidig bygger vår militærpolitikk på marxistisk teori.

Gjennomføring av kurset

Vi vil anbefale at møtene avvikles kapittel for kapittel og at deltakerne først leser kapitlet, løser oppgava til kapitlet hver for seg for så å diskutere oppgava sammen på møte.

Repetisjonsspørsmål

Når du leser kapitlet, er det spørsmål etter avsnitt som er skrevet inn som repetisjonsspørsmål. Hensikten med disse er å gi det en sjanse til å tenke gjennom det avsnittet du nettopp leste, med egne tanker. Det er en effektiv metode for sjølstudier som garantert gir det større utbytte enn bare å lese gjennom stoffet. Repetisjonsspørsmåla bør tas fortløpende. Når du har lest hele kapitlet, kan de også brukes for å repetere innholdet i kapitlet. På denne måten mener vi disse spørsmåla er nyttige hjelpemidler.

Bildene

Bildene er ikke bare ment for å løse opp i en tekst. Vi har plukka dem ut fordi de ar en egenverdi, de illustrerer viktige poenger. Billedtekstene er ofte et slags konsentrat av teksten, bygget på innholdet i illustrasjonen.

Hva syns du?

Når du har gjennomført kurset, er vi interessert i å høre om dine og deres erfaringer. Det hjelper oss når vi skal lage nye kurs i partiskolens regi om andre tema. Og vi vil også lage et mindre tillegg til dette kurset hvis det er nødvendig for å gjøre kurset bedre.

Kapittel 1

Hva er krig

1.1 Krig og politikk

midlene

Det er lett å skille en krigstilstand fra en fredelig tilstand hvis vi ser på *midlene* som blir brukt. I krig er det våpen, utstyr som gjør våpna effektive og organiseringa av hvordan våpna blir brukt som bestemmer utfallet av konfrontasjonen. I en fredstilstand bestemmes ikke utfallet av bruk av våpen.

militær styrke

Men spør vi vilken rolle *militær styrke* spiller mellom Sovjet og USA, mellom borgerskapet og proletariatet i Norge, mellom folket på Filippinene og regjeringa som har USAs støtte, ser vi at militærmakt eller voldsmakt ikke bare spiller en rolle når det blir brukt i en konfrontasjon. Det at våpna *kan* bli brukt, virker også inn på den politikken som blir ført. Militær styrke bestemmer utfallet av konfrontasjoner, sjøl om den ikke blir brukt direkte.

Vi skal vise dette siste med noen eksempler.

Sovjet og USA

Konfrontasjonen mellom Sovjet og USA dreier seg om lederskapet i det imperialistiske systemet som dominerer verden. Sovjets mål er å ta over den imperialistiske utbyttinga av store deler av verden som USA i dag drar inn profitter på. Det er en konflikt om maksimal profitt i verdensmålestokk og en kamp om hvem som skal ha denne profitten av de to supermaktene.

Sovjet har invadert Afghanistan. Dette liker USA dårlig, blant annet fordi USA frykter at Sovjet kan få militær kontroll over det Indiske Hav. Men USA veit at de får juling om de sender amerikanske styrker inn i Afghanistan. Derfor må Reagan nøye seg med verbale protester uten virkning. Sovjets potensielle militære overlegenhet i regionen, har betydning for supermaktens politikk i dag.

Norge

Et annet eksempel finner vi i Norge. Voldsapparatet i Norge er borgerskapets garanti for sin makt til å utbytte det arbeidende folket i Norge. I dag kan de styre med fredelige, parlamentariske metoder. I konflikter der fredelige metoder ikke er tilstrekkelige, settes politi og om nødvendig militærapparatet inn for å tvinge gjennom borgerskapets vilje. Også dette er en kamp for maksimal profitt. En politisk kamp om makta som i dag har fredelige former, men hvor voldsmakta er en garanti for borgerskapets makt sjøl om militærapparatet ikke blir brukt.

Filippinene

Herskerklassen på Filippinene hviler makta si på regjeringsstyrkene. En nasjonal, demokratisk revolusjon er ikke mulig uten å bruke militære metoder. Dette er ei avdeling i New Peoples Army, NPA som er kommunistpartiets væpna styrker.

(Foto: Gythfeldt/Gabrielsen)

På Filippinene har herskerklassen med USAs hjelp bygd opp et voldsapparat som skal holde folk nede. Nå har folk reist en væpnet frigjøringskrig. New Peoples Army, folkehæren, er så sterk, at regimet må ta hensyn til denne styrken i utforminga av sin politiske taktikk. Denne styrken var blant annet avgjørende for at Ferdinand Marcos ble vraka som diktator. I mange år prøvde deler av opposisjonen seg med ikke-voldelige metoder. Det var for eksempel tilfelle før Marcos tok makta aleine i 1972. Men når opposisjonen ble så sterk at han ikke lenger kunne kontrollere den med fredelige midler, kasta han alle opposisjonelle i fengsel. Det hadde han makt til. Tross alle

Krig er ett av flere politiske midler

overgrepa, ble de militære regjeringsstyrkene i liten grad brukt mot folk i byene utover på 70-tallet. De ble holdt i sjakk med truselen om at de militære ville bli satt inn hvis det kom til større demonstrasjoner. Sånn spilte også de militære inn på politikken med at de *kunne* bli satt inn mot folk.

«Krig er fortsettelsen av politikken», skrev Clausewitz. Krig er politikk. Krig i seg sjøl er en politisk handling. Krig er ett av flere politiske midler. Det betyr også at krigen har en politisk karakter. Og det betyr også at måten krigen føres på, blant annet de våpna som blir brukt og hvordan de brukes, er politiske virkemidler.

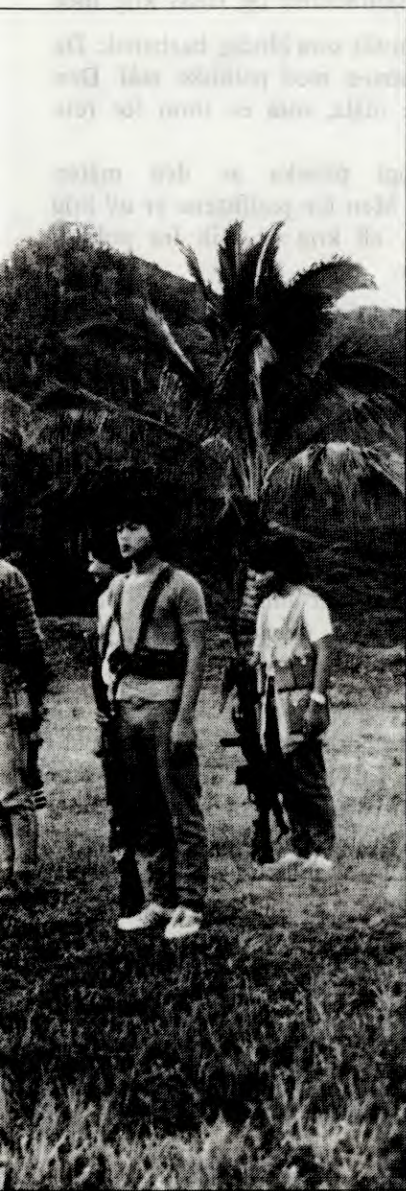
REPETISJONSSPØRSMÅL: Vilken politikk ligger bak Sovjets invasjon i Afghanistan? Hvorfor invaderer ikke USA Afghanistan for å drive ut de sovjetiske styrkene? Hvorfor atombomber ikke USA Afghanistan?

Krig er et politisk middel. Men det er et spesielt middel, krig har sine særskilte kjennetegn. Clausewitz skreiv at «krig er fortsettelsen av politikken, *med andre midler*». Voldsmakta blir satt inn når fredelige politiske metoder ikke lenger er tilstrekkelig for å nå de politiske måla. Vi kan se på de tre eksemplene vi har brukt en gang til.

Sovjet kan ikke nå et verdensherredømme med fredelige politiske midler. For det første er ikke Sovjet økonomisk sterkt nok til å investere store mengder kapital i Europa eller i Asia og dermed få økonomisk kontroll. For det andre vil regjeringer i Europa og Asia sette inn restriksjoner mot en slik kapitalimport. Derfor har Sovjet rusta voldsomt siden 1970 for å bygge opp en militærmakt, voldsomt, som kan nedkjempe USA og andre lands militære styrker.

Det arbeidende folket i Norge har så stor tiltru til at borgerskapet styrer til alles beste, at det ikke er noen trusel mot borgerskapet i dag. Derfor kan borgerskapet styre med fredelige, politiske metoder. I en revolusjonær situasjon, når tilliten til borgerskapet er kraftig svekka og folk vil ha et nytt samfunnssystem, er ikke fredelige, politiske metoder lenger tilstrekkelige. Da blir voldsmakta satt inn. Under gruvestreikene i England var ikke fredelige, politiske midler tilstrekkelige og store politistyrker ble satt inn for å knekke kullgruvearbeidernes kamp. I Alta klarte ikke myndighetene å stoppe bevegelsen for samenes rettigheter og vern av Altavass-draget bare med fredelige, politiske midler. Store politistyrker ble satt inn.

På Filippinene kunne Marcos herske forholdsvis uinnskrenka uten å sette inn militære styrker i byene på -70-tallet. Men da opposisjonen ble sterkere på 80-tallet - og opposisjonen hadde et sterkt, militært element, lot ikke folk seg lure av hans fredelige metoder. Marcos satt inn mer og mer militære midler.

Sånn er forholdet mellom krig og fred. Fredelige midler og voldsmidler er *politiske* midler, *ulike* politiske midler som brukes i ulike situasjoner. Når fredelige midler ikke lenger er tilstrekkelige for å nå de materielle måla, blir militære midler tatt i bruk.

Borgerskapet: Egen krig er rettferdig, andres er terrorkrig

Legg for eksempel merke til åssen borgerskapet trekker inn sammenhengen mellom politikk og krig i sin framstilling av krig. Hvis det er en krig de støtter, mobiliserer de maksimalt på krig som metode for å nå politiske mål. Tenk bare på Margaret Thatcher's tåredryppende avskjed med de heroiske heltene som dro til Malvinene for å drive en imperialistisk røverkrig. Den palestinske krigen for nasjonal sjølråderett og Irans krig mot USA og Shahan blir derimot framstilt som blodig, barbarisk. Da er ikke lenger krigen kopla sammen med politiske mål. Den framstilles som adskilt fra disse måla, som en form for rein militær terror.

Pasifismen: all krig er terrorkrig

Pasifismen er som ideologi påvirket av den måten borgerskapet framstiller krig på. Men for pasifistene er *all* krig adskilt fra de politiske målene, all krig er skilt fra politisk kamp. All krig er militær terror.

At krig er en fortsettelse av politikken med andre midler kan se innlysende ut. Det er ingen grunn til å gjøre det mystisk heller. Men som vi skal gå mer inn på seinere, er dette et grunnlag for vurderinga av krig generelt og enkelte kriger spesielt som det er stor uenighet om. Det skiller oss marxister fra pasifister og dermed fra viktige deler av fredsbevegelsen. Det skiller oss fra den gjengse vurderinga i borgerlige massemedia av nedrustningsforhandlinger. Vi ser annerledes på mye av det som er stempla som «internasjonal terrorisme». Det er grunnlaget for hvorfor vi har en helt annen forsvarspolitikken enn for eksempel SV. Mye av disse uenighetene kan føres tilbake til den grunnleggende vurderinga av hva krig er.

Måten krigen føres på er politisk viktig

I en konkret krig er dette forholdet også avgjørende for hvordan krigen må føres. I alle frigjøringskriger, for eksempel i Kina før 1949, på Filippinene i første del av 70-åra, oppstår det militaristiske avvik. Det er tendenser til å se krigen som noe absolutt, ikke som middel for å nå politiske mål. Et utslag av det er å undervurdere den politiske mobiliseringa av folket i en folkekrig. Ironisk nok fører det å adskille krigen fra kampen for de politiske måla til kapitulasjonisme, kompromisser på fiendens premisser. Det er mer forståelig når vi tenker på at det fører til mange nederlag hvis ikke folket mobiliseres. Dette skal vi komme tilbake til mer konkret.

REPETISJONSSPØRSMÅL: Hva skiller AKP(m-l) fra pasifistene i synet på krig?
Hva skiller oss fra borgerskapet i synet på krig?

1.2 Ulike kriger

Vi har sett at kriger står i forhold til politiske mål i konflikter eller motsetninger. Alle eksemplene vi har brukt er fra motsetninger som går mellom klasser, undertrykker og undertrykt. Krig har vært et politisk middel som er brukt når vanlige politiske midler ikke lenger kan løse motsetningene.

De motsetningene som ikke kan løses med fredelige midler, kalte Mao Zedong *antagonistiske* motsetninger. Krig, bruk av voldsmakt oppstår når sånne motsigelser skal løses.

Vi vil understreke *løses*. For det er fullt mulig å unngå krig hvis en ikke må løse disse motsetningene. Borgerskapet kan fortsette å herske i Norge uten motstand og det er ikke krig i Norge. Men motsetningene mellom klassene i Norge, som drar så mye brutalt ned over arbeidsfolk, blir ikke løst til arbeidsfolks beste. USA kan i teorien trekke seg ut av sine økonomiske posisjoner og trenger dermed ikke løse den antagonistiske motsetninga til Sovjet med krig. Men USA kan ikke løse denne motsetninga til USA-imperialismens *fordel*. Tvert imot betyr en sånn løsning slutten for imperialistene.

I verden i dag er det tre typer krig som dominerer. Krig mellom klasser. Krig mellom imperialistiske land og undertrykte nasjoner. Og krig mellom imperialistiske land innbyrdes. Åssen kan vi bestemme hva slags krig det dreier seg om?

Krig, når antagonistiske motsetninger skal løses

På slutten av forrige århundre var det krig på Filippinene. Det var en rettferdig krig fra en filippinsk, nasjonal bevegelse mot koloniherrer Spania. Og USA førte en urettferdig krig mot Spania med det politiske målet å overta som koloniherre på Filippinene. USA utnyttet det rettferdige opprøret til å slå Spania. I neste omgang slo USA brutalt ned den nasjonale bevegelsen. Hver 8. filippiner ble drept.

(«Freden på Filippinene» fra LIFE, New York, 1899)

Fredsmarsj i Oslos gater. I fredsbevegelsen er det mange ulike vurderinger av hva som fører til krig. De ulike vurderingene slår ut i ulik innretting. Synet om at våpen fører til krig, retter krava ensidig inn mot nedrustning og stans i våpenkappløpet.
(Foto: Leif Gabrielsen)

1.3 Grunnlaget for krigen

Det er nødvendig å analysere grunnlaget for krigen. Noen stiller spørsmålet ut fra hvem som begynte krigen og mener at den som begynte er den urettferdige parten. Men det holder ikke. I mange frigjøringskriger og revolusjonære kriger er det på sett og vis folket som «begynner», de tar til våpen mot undertrykkninga. Ei sånn vurdering av rettferdighet vil være et argument for status quo.

Andre vil peke på utvendige forhold i krigen, for eksempel framstille den som en religionskrig. Nord-Irland er et godt eksempel på det. «Religionskrigene» i Tyskland, som vi også kommer tilbake til, er et annet eksempel på at ytre forhold som religionsforskjeller framstilles som årsak til krigen.

La oss se på den vanligste forklaringa til krigens årsak og dermed dens karakter. Våpen er årsak til krigen. Det hevder for eksempel fredsbevegelsen når de sier at rustningskappløpet fører til en krig mellom Sovjet og USA. Ja, noen går til og med lenger, og vil at små land som er truet av imperialistiske overgrep skal ruste ned for å gå i spissen for å fjerne årsaken til krigen.

Når vi analyserer årsaken til krigen, må vi se på de økonomiske og politiske motsetningene som ligger bak, det vil si de økonomiske og politiske måla krigen har fra alle parter.

Om det blir en revolusjonær borgerkrig i Norge, ligger opinionen mot kapitalismens økonomiske system, kampen for et sosialistisk økonomisk system, bak denne krigen. For borgerskapet er målet å sikre seg kapitalismen som gir dem maksimalprofitter.

Om det blir en verdenskrig mellom Sovjet og USA, ligger bakgrunnen for denne krigen i at Sovjet vil rane til seg kontroll over produksjonen i Europa og kanskje også i Asia med militære midler fordi de investerte rublene i denne produksjonen gir langt større avkastning enn den gjør i Sovjet sjøl. USA vil på sin side krige for å forsvare sine investeringer utafor USA som gir større avkastninger enn de ville gjort hvis dollarene var investert i amerikansk produksjon.

Folk på Filippinene kriger for en nasjonal, demokratisk revolusjon som vil gjøre slutt på imperialistisk utbytting og føydal utbytting i landet. Herskerklassen på Filippinene forsvarer dagens system. Deres økonomiske makt henger sammen med at de forsvarer USAs investeringer og militære interesser på Filippinene.

1.4 Rettferdige og urettferdige kriger

Om vi har vurdert de økonomiske og politiske forholda bak krigen, blir det neste, viktige spørsmålet å skille mellom *rettferdige* og *urettferdige* kriger. Det må vi gjøre ut fra den politiske karakteren krigen har.

Det politiske målet avgjør

Britiske soldater førte en urettferdig krig mot argentinske styrker på Las Malvinas (Falkland). AKP(m-l) fordømte som eneste norske parti dette imperialistiske overgrepet. (Foto: Bernt Eide)

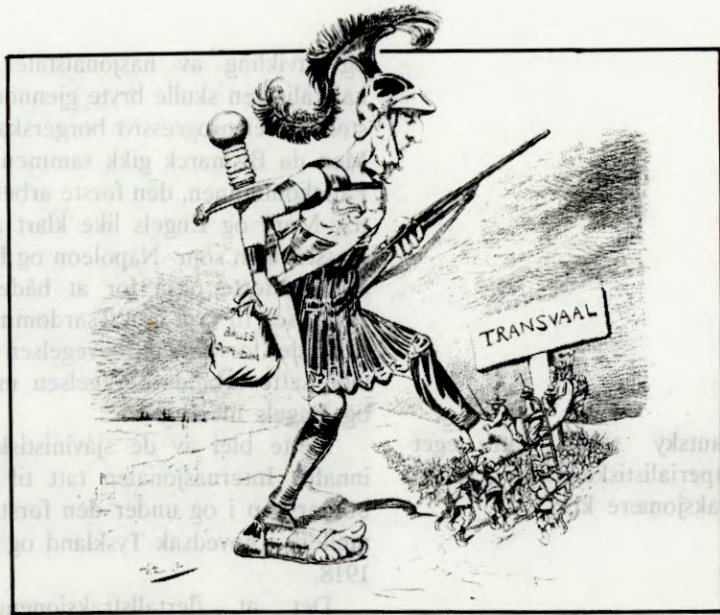
Krigens politiske mål avgjør hva som er rettferdig og hva som er urettferdig krig og vi må ta stilling til krigen ut fra det.

La oss først se på noen eksempler på rettferdige og urettferdige kriger. Historisk tok Marx og Engels stilling for nordstatshæren mot sørstatshæren i USA under borgerkrigen fordi den første representerte framskrittet og gjennombruddet for den borgerlige revolusjonen mot føydalismen.

SUF(m-l) brøyt ut av det pro-israelske SF blant annet fordi m-l bevegelsen støtta den rettferdige palestinske kampen for frigjøring av Palestina. Vi støtta også frigjøringskrigen i Vietnam, mens SF sto på den pasifistiske parola om «Fred i Vietnam» som likestilte den imperialistiske angriperen USA og de som kjempa for nasjonal uavhengighet for Vietnam. Som eneste norske parti støtta vi de argentinske soldatene som kjempa en rettferdig krig mot de imperialistiske britiske troppene på det britene kaller Falklandsøyene. Mens SV lenge sto «nøytrale» til kampene i Afghanistan fordi det var føydale elementer i frigjøringsbevegelsen, støtta vi denne bevegelsen. Vår vurdering var og er at den politiske karakteren til krigen som motstandsbevegelsen i Afghanistan fører er en rettferdig

Fransk karikatur av Englands boerkrig 1900:
«Satan, der tråkket jeg i et ekkelt boerrede!»

krig for nasjonal uavhengighet mot de sovjetiske imperialistiske okkupasjonsstyrkene. Vi støtter like klart Nicaraguas kamp for fortsatt uavhengighet av USA, sjøl om det er pro-sovjetiske elementer i regjeringa i Managua.

Det som avgjør om en krig er rettferdig eller ikke, er med andre ord de politiske måla som ligger bak denne krigen. Vi skal komme tilbake til at det kan være flere politiske mål hos en part i krigen. Noen kan være rettferdige og noen urettferdige. Vi må gjøre et skille mellom de viktigste politiske måla og de sekundære politiske måla.

REPETISJONSSPØRSMÅL: Hvis Sovjet og USA fører en verdenskrig mot hverandre, er det noen av supermaktene som fører en rettferdig krig?

En krig må vurderes konkret

Ei vurdering av den politiske karakteren til den konkrete krigen er nødvendig for å ta stilling til krigen. Dette er et viktig stridsspørsmål i den internasjonale arbeiderbevegelsen som det er grunn til å se litt nærmere på.

Lenin tok stilling til 1. verdenskrig

I begynnelsen av dette århundret førte Lenin en skarp polemikk mot grupper innafor Internasjonales som reviderte Marx og Engels militærpolitikk i en retning som gjorde at disse gruppene støtta opprustninga av sine egne lands borgerlige militærapparater. Karl Kautsky var toneangivende for denne politikken. Disse gruppene henviste til at Marx og Engels hadde støtta borgerskapet i mange konkrete kriger i og utafor Europa.

Marx og Engels støtta for eksempel Preussens krig mot Danmark, Bismarck mot Napoleon (inntil Pariskommunen i 1871) og krigen for å samle Italia. Marx og Engels argumenterte for sitt standpunkt med at dette var krig for en progressiv samling

Kautsky støtta sitt eget imperialistiske borgerskap sin reaksjonære krig

NKP og angrepet på Norge i 1940

og utvikling av nasjonalstater som var nødvendig for at kapitalismen skulle bryte gjennom mot føydalismen. Det var en støtte til et progressivt borgerskap i kampen mot føydalherrene. Men da Bismarck gikk sammen med Napoleon 3. for å knuse Pariskommunen, den første arbeiderstyrte statsdannelsen i 1871, tok Marx og Engels like klart avstand fra denne reaksjonære klassekrigen som Napoleon og Bismarck førte. Marx og Engels argumenterte også for at både Tyskland og England skulle samle seg til krig mot Tsardømmet i Russland med at dette var til fordel for arbeiderbevegelsen i Europa. Et tsaristisk Europa ville sette arbeiderbevegelsen mange tiår tilbake, etter Marx og Engels mening.

Dette blei av de sjåvinistiske og revisjonistiske gruppene innafor Internasjonalen tatt til inntekt for å støtte sitt eget borgerskap i og under den første imperialistiske verdenskrigen mellom i hovedsak Tyskland og England/Frankrike fra 1914 til 1918.

Det at flertallsfraksjonene i de sosialdemokratiske (sosialdemokratiske betyr kommunistiske på denne tida) partiene i Europa gikk inn for å støtte sine egne borgerskap i en imperialistisk omfordelingskrig førte til Internasjonalens sammenbrudd. Lenin kalte disse vedtaka for «Internasjonalens stinkende lik». De historiske røttene til dette som Lenin kalte sosialdemokratens svik mot arbeiderklassen i sitt eget land, finner vi i begynnelsen av dette hundreåret.

Dette viser hvor nødvendig det er å kunne vurdere den politiske karakteren av en konkret krig. Et siste eksempel fra vår egen historie kan også illustrerer dette.

I 1940 stilte Norges Kommunistiske Parti seg i en slags «nøytral» posisjon til den tyske invasjonen. Helt opp til angrepet 9. april hadde de propagandert for at England var den største truselen mot norsk sjølråderett. I dagene etter invasjonen hevda NKP at krigen i Norge var et oppgjør mellom det norske borgerskapet og det tyske borgerskapet som ikke angikk arbeiderklassen i Norge.

Analysa var feil når det gjaldt karakteren av krigen. Den politiske karakteren av angrepet på Norge var et imperialistisk angrep på norsk uavhengighet og suverenitet. Det rettfærdige i dette var et forsvar av norsk suverenitet. At NKP i tillegg feilvurderte den britiske og tyske truselen mot norsk sjølråderett, gjorde analysa ennå mer ubrukkelig og satt NKP på sidelinja i den viktigste politiske kampen i Norge i 1940.

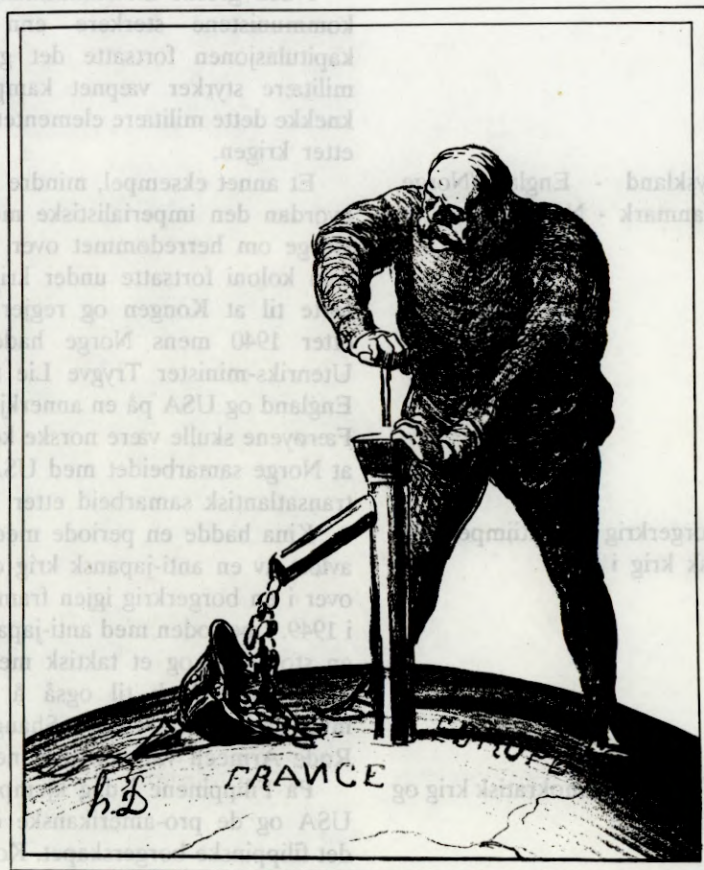
REPETISJONSSPØRSMÅL: Hva var Marx og Engels argument for å støtte borgerskapets kriger i siste halvdel av forrige århundre?

1.5 Flere politiske mål i en og samme krig

Vi nevnte at det kan være flere politiske mål fra en side i en og samme krig. I en krig vil det være flere motsetninger som virker inn på krigen. Ikke bare en, men flere antagonistiske motsetninger.

Imperialismen og nasjonen, borgerskap og proletariatet

Under siste krig i Norge var det motsetninga mellom den tyske okkupanten og den norske nasjonen som ga krigen sin politiske karakter. Dette var den dominerende motsetninga. I den samme krigen spilte likevel motsetninga mellom arbeiderklassen og det norske borgerskapet som var pro-britisk og pro-amerikansk inn. Denne motsetninga kom blant annet til uttrykk i oppbygginga av norske politistyrker i Sverige som skulle være en garanti mot en sterk arbeiderbevegelse ledet av NKP etter krigen. Den viste seg også i at Hjemmefrontens ledelse som var dominert av borgerskapet, krevde at kommunistenes motstandsarbeid skulle underlegges dem fra 1943 og til krigens slutt.

Karikatur over avtalen om krigs-
erstatning til Tyskland etter den
Fransk-Tyske krigen 1870: «Fra
blodpumper kommer gullklumper.»
(Honoré Daumier)

Gatekamper i Stalingrad under siste verdenskrig. Sovjet kjempa en rettferdig forsvarskrig både for sosialismen og sin nasjonale suverenitet. Sovjet var alliert med blant andre USA og Storbritannia i kampen mot Tyskland. Samtidig ønska herskerklassen disse landa å knekke det sosialistiske Sovjet.

Tyskland - England/Norge,
Danmark - Norge

Borgerkrig og antiimperialis-
tisk krig i Kina

Nasjonal, demokratisk krig og
sosialisme

I den greske motstandskampen under siste verdenskrig var kommunistene sterkere enn i Norge. Etter den tyske kapitulasjonen fortsatte det greske borgerskapet og britiske militære styrker væpnet kamp mot greske partisaner for å knekke dette militære elementet som trua borgerskapets diktatur etter krigen.

Et annet eksempel, mindre kjent eksempel fra siste krig er hvordan den imperialistiske motsetninga mellom Danmark og Norge om herredømmet over Grønland, Island og Færøyene som koloni fortsatte under krigen. Den danske kapitulasjonen førte til at Kongen og regjeringa samarbeidet med tyskerne etter 1940 mens Norge hadde ei eksilregjering i London. Utenriks-minister Trygve Lie forsøkte høsten 1940 å få med England og USA på en annerkjenning av at Grønland, Island og Færøyene skulle være norske kolonier etter krigen som takk for at Norge samarbeidet med USA og England og gikk inn for et transatlantisk samarbeid etter krigen.

Kina hadde en periode med borgerkrig, klassekrig, som ble avløst av en anti-japansk krig og etter seieren over Japan gikk over i en borgerkrig igjen fram til da Shang Kai Chek ble slått i 1949. I perioden med anti-japansk krig spilte klassemotsetninga en stor rolle og et taktisk mesterverk fra Mao Zedong tvang Shang Kai Chek til også å rette sine styrker mot Japans invasjonshær. USA støtta Shang Kai Chek militært, sjøl om den Røde Armeen var den dominerende krafta mot Japan.

På Filippinene i dag kjemper folket en nasjonal kamp mot USA og de pro-amerikanske og pro-imperialistiske delene av det filippinske borgerskapet. Kommunistpartiet er i allianse med

blant andre restene av det nasjonale borgerskapet. I denne nasjonale, demokratiske krigen har kommunistpartiet ei målsetting med sosialistisk revolusjon etter den nasjonale, demokratiske revolusjonen. Det nasjonale borgerskapet ønsker å bygge et kapitalistisk Filippinene på et nasjonalt grunnlag. Denne motsetninga virker inn på kampen i dag.

Hvis Norge i en storkrig blir okkupert av Sovjet og den borgerlige hæren blir nedkjempet, må sjølråderetten og suvereniteten gjenvinnes gjennom en folkekrig. Motsetninga mellom borgerskapet og proletariatet opphører ikke, sjøl om den ikke gir krigen dens politiske karakter.

Den siste verdenskrigen som helhet hadde elementer av en omfattende allianse mellom det sosialistiske Sovjet, det kapitalistiske USA, England, Frankrike med sikte på å styrte det fascistiske Hitler-Tyskland. Dette var en nasjonal og demokratisk krig mot Tyskland. Samtidig var det motsetninger mellom de kapitalistiske landene hvor USA sikra seg at de etter krigen sto fram som den ubestridt sterkeste imperialistiske stormakten. Og det var motsetninger mellom de kapitalistiske landene og det sosialistiske Sovjet som fikk mange uttrykk. Et klart uttrykk for denne motsetninga var Winston Churchills ønske om å fortsette krigen direkte mot Sovjet etter Tysklands fall. Et annet uttrykk for denne motsetninga var den lange perioden som gikk etter at krigen var erklært mellom Tyskland og England uten at England og Frankrike gikk til militær offensiv fordi den engelske regjeringa ønska at Tyskland skulle nedkjempe Sovjet først. Så kunne England slå to fluer i ett smekk.

Geriljakrigere i Afghanistan. Det er flere motsetninger i denne krigen. Hvilke?

(Foto: Peter M. Johansen)

REPETISJONSSPØRSMÅL: Nevn opp de motsetningene du mener eksisterer i krigen i Afghanistan, eventuelt med eksempler på åssen de kommer tilsyne i krigen. Hvordan finner du den motsetninga som gir krigen den grunnleggende karakteren?

Krig og klasser

Etter at klassene oppsto, har et utall kriger blitt utkjempet. Slavestatene som Roma og Hellas kriget mot andre folkegrupper og mellom seg sjøl innbyrdes. Slavene kjempet opprørskriger. Føydalherrene kjempet innbyrdes, de livegne bønder gjorde opprør og føydalismen trengte vekk slavesamfunnet i en prosess med en mengde kriger. Som vi har sett kom kapitalismens gjennombrudd og etableringa av nasjonalstatene i form av krig. I den imperialistiske epoken har vi kriger mellom imperialistlandene, mellom imperialistlandene og undertrykte nasjoner og mellom klassene i en kamp for sosialismens gjennombrudd.

Det er først når klassene og dermed utbyttinga er avskaffa, at det er lagt et grunnlag for at krigen blir et historisk

fenomen. Grunnlaget for kriger forsvinner når kapitalismen er avskaffa i verdensmålestokk.

Ikke noe tidligere århundre er så gjennomsyra av kriger som vårt eget. Aldri er så mange drept og så mange kriger utkjempa. I dag bor hver 8 til 10 av jordas befolkning i land hvor det er krig, enten innen landet sjøl eller at landet er i krig med andre land. Intensiteten og voldsomhetene øker. Omfanget og antallet kriger øker. Det er resultater av teknologisk utvikling, av krisa i kapitalismen og en skjerpning av kampen mot imperialismen i verdensmålestokk. Mens tidligere kriger trakk få folk inn i krigshandlingene, omfatter dagens kriger *alle*, enten de er aktive soldater eller ikke.

Samtidig som den umiddelbare framtida bærer bud om flere kriger enn noengang før, er de progressive krigene den krafta som gjør at menneskeheten nærmer seg en evig fred.

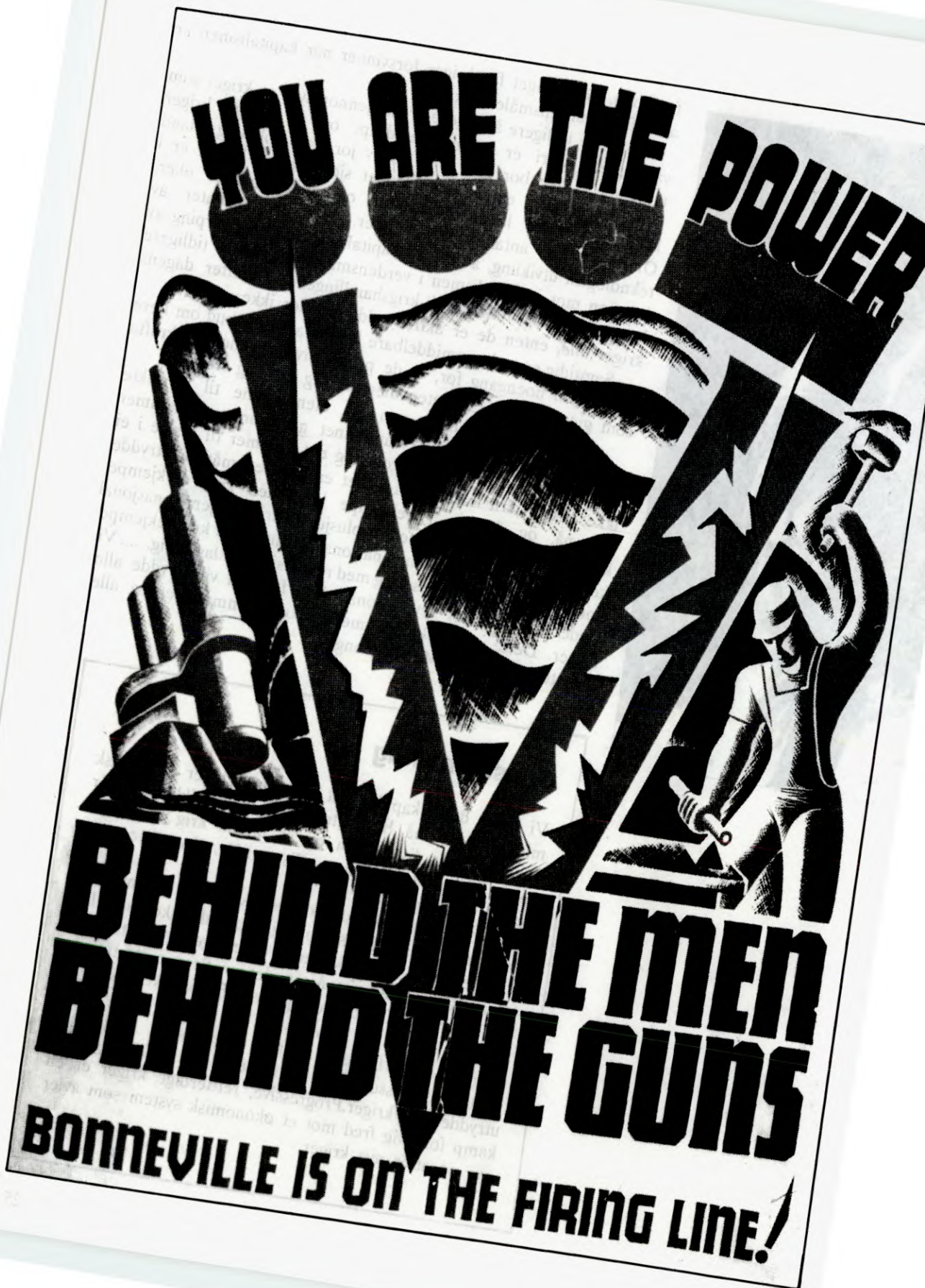
«Krigen er et uhyre som får menneskene til å slakte hverandre. Fordi menneskesamfunnet går framover, kommer krigen til å bli utrydda for godt, og det kommer til å skje i ei ikke altfor fjern framtid. Men det er bare en måte å utrydde den på, og det er å bekjempe krig med krig. Bekjempe kontrarevolusjonær krig med revolusjonær krig, bekjempe nasjonal kontrarevolusjonær krig med nasjonal revolusjonær krig bekjempe kontrarevolusjonær klassekrig med revolusjonær klassekrig. .... Vi studerer lovene for revolusjonær krig fordi vi vil utrydde alle kriger. Dette er forskjellen mellom oss kommunister og alle utbytterklassene.» (Mao Zedong)

Oppsummering

Vi har i dette kapitlet vist hvordan krig er et politisk middel for å nå bestemte mål, at krig ikke oppstår uavhengig av disse måla og at måten krig drives på heller ikke er uavhengig av disse måla. Konsekvensene skal vi komme tilbake til.

Vihar behandla ulike kriger, klassekriger, kriger mellom undertrykte folk og nasjoner og imperialistiske land eller allianser. Vi har delt kriger i rettferdige og urettferdige kriger. Og vi har vist åssen det er flere motsetninger som opptrer i de konkrete krigene og påvirker åssen de blir ført.

Krig er en forferdelig slakt av mennesker. Krig er et resultat av klassesdelinga. Vi studerer lovene for krig for å utrydde alle kriger. Progressive, rettferdige kriger er en kamp for evig fred mot et økonomisk system som avler nye og atter nye kriger.

YOU ARE THE POWER

**BEHIND THE MEN
BEHIND THE GUNS**

BONNEVILLE IS ON THE FIRING LINE!

2.1 Ungene

Kapittel 2

Moderne kriger omfatter hele folket

I dag omfatter kriger hele folket. Før omfatta også folkelige opprør store deler av folket. Når herskerklassene rivaliserte med hverandre ble det ofte brukt leiehærer og mindre hærstyrker. Hæren til kong Sverre og hans motstandere talte noen tusen mann i kampen om kongekrona i Norge på 1200 tallet. Den våpenteknologiske utviklinga og den sterke maktkonsentrasjonen i verden under imperialismen har endra dette. En verdenskrig i dag stiller ingen utafør krigen. Krigens virkninger er harde for alle, enten en er ved fronten, i produksjonen eller i omsorgsfunksjoner.

En krig i dag militariserer hele samfunnet. Utfallet av en krig henger sammen med åssen hele folket blir mobilisert. Det gamle bildet av krig var at de politiske måla angikk hele folket, men krigen ble ført av menn mellom 18 og 50 år. Sånn er det ikke i dag. Både de politiske måla og den politiske og militære kampen omfatter hele folket.

Dette er kanskje et viktigere trekk ved det vi kaller moderne krigføring enn de nye våpna som blir tatt i bruk. Moderne krigføring er med andre ord at hele folket trekkes inn i krigen.

Det er iøyenfallende at dette drar krigens redsler og faenskap inn over hele folket i større omfang enn før. Men det har også ei anna side. Når hele folket militariseres, er det et grunnlag for at de politiske måla folket er tjent med lettere kan bli nådd i en krig. Dette forholdet får store konsekvenser for åssen krig føres. En krig må føres som en folkekrig. Den politiske linja for en rettferdig krig må være ei linje for hele folket, ikke bare den mannlige delen av folket. En reaksjonær, urettferdig krig må også ha ei politisk linje for å hindre at folket blir mobilisert.

Dette reiser noen særegne spørsmål som er lite behandla i tilknytning til krig og fred. Spørsmåla knytter seg til den såkalte sivile delen av folket, til de som etter den klassiske modellen ikke er soldaten. Vi skal ta opp noen av disse problemene som knytter seg til to av disse gruppene, nemlig unger og kvinner.

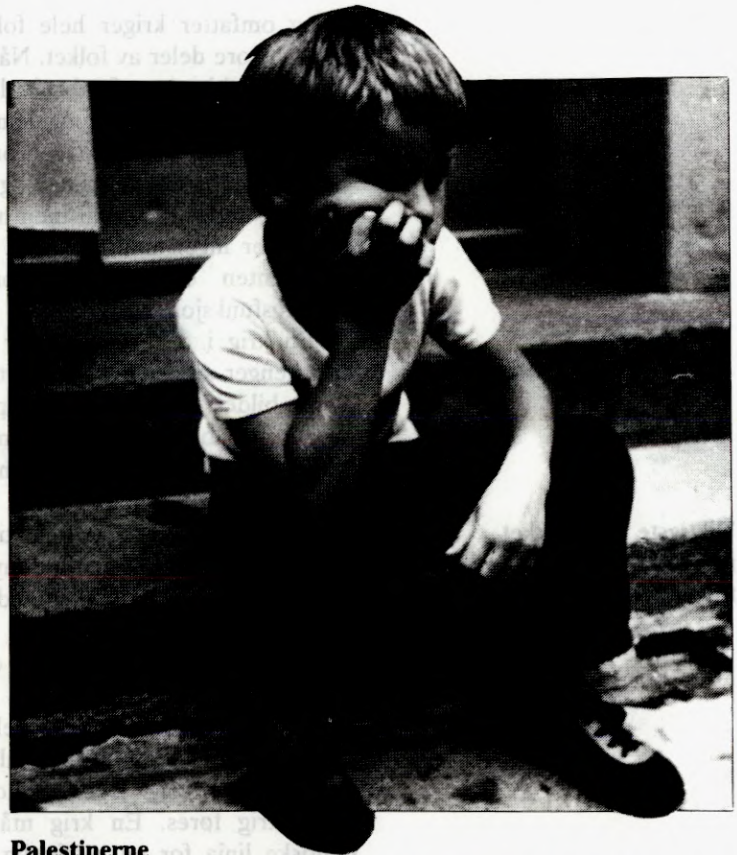
Viktigste trekket ved moderne krig er at hele folket trekkes inn.

2.1 Ungene

En okkupasjon av for eksempel Norge trekker alle, også ungene inn i krigen. Det er ikke noe vi kan forhindre. Akutt matmangel, herskerklassens ideologi som knekker viktige deler av et barns identitet og foresatte som blir borte er ulike måter krigen melder seg på hos unga. Kjemiske våpen og atomvåpen betyr sjukdom og elendighet.

Skal unga militariseres?

Dette kan bli virkeligheten i Norge. Det er viktige trekk ved dagliglivet i land i den 3. verden. Skal unga få sjansen, ut fra sine forutsetninger, til å kjempe mot dette? Eller skal vi gjøre umulige forsøk på å løse problemene i private former og hindre at ungene «militariseres»?

Moderne kriger skåner ingen, heller ikke ungene. Våre unger kommer også til å oppleve flere og hardere militære kamper enn vi sjøl har gjort. Hvilken rolle skal ungene ha i en krig?
(Foto: Leif Gabrielsen)

Palestinerne

La oss se på noen erfaringer vi kan trekke veksler på. Palestinerne er fremdeles et sterkt folk, et nasjonalt bevisst folk etter 40 år i landflyktighet og okkupasjon. De er et glitrende, for oss nesten ufattelig, eksempel på hvor sterkt mennesket er. Sjølrespekten og identiteten til unga er bygd blant annet på bevisstheten om å være palestiner og hatet mot okkupertmakta Israel. Hadde ungene mista denne identiteten, ville Palestina vært et historisk fenomen. Nå er det en nasjon som før eller seinere må vinne tilbake landet sitt.

Filippinerne

Unger til fattigbønder på Filippinene opplever noe liknende. De har dårlige skoletilbud, jobber hardt fysisk, er sultne og trakaseres av regjeringshæren. Deres identitet og sjølbvissthet bygges blant annet på den rettferdige kampen for et nasjonalt, demokratisk Filippinene.

Unger i de svarte boligkvarterene i Sør-Afrika vokser fram som ei uovervinnelig kraft mot Botha-regimet, *sterkere* enn foreldra sine.

Krig i dag omfatter unger. Unger kan ikke holdes kunstig utafør, men må bygge sin plattform *i* denne kampen som angår dem og deres framtid. Det er også vår egen erfaring at unger er opptatt av krig, frykter framtida med atomvåpen - er engasjert i sin egen framtid.

To motsatte linjer

Det er en skarp motsetning mellom den politiske linja palestinerne har overfor sine unger og den linja deler av den pasifistiske fredsbevegelsen står for. Når fredsbevegelsen ikke har annet enn frykt å by unga, ingen politisk sammenheng i forholdet mellom krigens terror og krigens mål, gjør denne politiske linja ungene en bjørnetjeneste. Den pasiviserer unga. Den avstumper dem fra å utvikle seg til aktivt handlende mennesker fordi den spiller på frykt framfor å mobilisere til en meningsfylt kamp for ei bedre framtid.

Beskyttelse og egen plattform

Unger i en krig trenger særegen omsorg og beskyttelse. På samme tid må ungene ut fra sine aldersforutsetninger få utvikle en politisk plattform som gjør at de kan handle, ikke bli passive brikker i krigen.

En plass i krigen

I et okkupert Norge vil også ungene være okkupert. Det er en del av virkeligheten at ungene blir ramma av okkupasjonen. Ingen kan skåne dem mot dette på annen måte enn å hive ut okkupanten. En politisk linje for ungene i en moderne krig må bety å gi ungene en plass *i* krigen, ikke gjøre et fånyttets forsøk på å holde dem utafør krigen.

I Russland fantes det på et tidspunkt før revolusjonen en tendens til å militarisere ungdommen fra tsarveldets side. I neste omgang ville de imperialistiske borgerskapene militarisere kvinnene. Lenin skreiv om dette: «Hva skal vår holdning til dette være? Vår holdning bør være: Utmerket! Full fart forover! Jo fortere vi beveger oss jo raskere skal det væpna opprøret mot kapitalismen komme. Hvordan kan sosialdemokratiet være redde for militarisering av ungdommen osv. hvis de ikke har glemte eksemplet fra Pariserkommunen».

REPETISJONSSPØRSMÅL: Hvordan skiller deler av fredsbevegelsen syn seg fra forfatterens syn på åssen ungene skal vurderes?

2.2 Kvinnene

Politisk makt vokser ut av geværløpet

Om vi igjen tenker oss en sovjetisk okkupasjon av Norge, angår den kvinner i like stor grad som menn.

Krig er fortsettelse av politikken med *andre* midler. Det vil si at de politiske midlene folk i dag kan bruke, er erstatta med midler som er, eller er uløselig knytta til, *militære kampformer*. Den politiske kampen er konsentrert til bruk av våpen. Eller, som Mao Zedong uttrykte det, «politisk makt vokser ut av geværløpet».

Alle demokratiske retter konsentreres i militær kamp

Å være et politisk samfunns menneske som kan kjempe for egne og andres interesser er knytta til å drive aktiv, væpna motstandskamp mot okkupanten. Stemmerett, yrings- og organisasjonsfrihet eksisterer ikke. Det er derfor vi sier at det er en demokratisk rett å kunne forsvare seg og andre med militære kampformer i en okkupert situasjon.

Omsorgsbehovet eksploderer

Matmangel med feil- og underernæring, sammenbrudd i helse- og sosialsektoren, arbeidsløshet spesielt i kvinneyrker, seksuell misbruk er alt sammen forhold som vil øke behovet for omsorg i privat regi i samfunnet. *Omsorgs*-behovet vokser sterkt og det er ensbetydende med *privat* omsorg som igjen vil si ekstra harde belastninger på kvinnene. Kvinnene blir ekstra hardt undertrykt i en okkupasjon.

Muligheten for å kjempe mot dette, ligger i å delta i den aktive, væpna motstandskampen i en eller annen form. Det er den eneste muligheten for å løse problemene i stedet for å leve med dem i uoverskuelig framtid.

Okkupanten og menn presser for at kvinnene skal ta omsorgsarbeidet

Ideologisk vil kvinnene være hardt pressa. Ikke bare okkupanten, men også mannfolka forventer at kvinnene skal ta omsorgsarbeidet. Unga og andre omsorgstrengende vil rette krava mot henne. Hun kan fort presses inn i en situasjon der hun blir den som skal «verne» om de som trenger omsorg, sjølve «Mor Norge», mens okkupanten liksom blir en del av virkeligheten det ikke er mulig å gjøre noe med. Presset blir ekstra hardt, fordi frustrasjonen over egen utilstrekkelighet vil øke. Det er enda mer umulig enn i dag å stå som skyteskive for alle omsorgskrav og tilfredstille dem fullt ut.

Dette peker i hvert fall på tre spesielt viktige forhold under en okkupasjon. Kvinnene blir hardest undertrykt og i det ligger også et grunnlag for at de kan bli de mest opprørske. Det er behov for en særegen kvinnepolitikk under en okkupasjon som akkurat som i dag tar utgangspunkt i kvinnes spesielle situasjon. Og det er behov for å organisere denne kampen særegent med høy prioritering.

REPETISJONSPØRSMÅL: Hva kjennetegner kvinnes spesielle situasjon under en okkupasjon?

2.3 Likestilling og nødvendig kampkraft

Så langt har dette vært en argumentasjon som er bygd rundt kvinners kamp for likestilling, også under en okkupasjon. Ei *anna*, like viktig side ved dette er behovet for å mobilisere alle samfunnets ressurser for å kunne vinne en rettferdig frigjøringskrig.

Halvparten av den stridsdyktige befolkninga

Kvinnene utgjør halvparten av den stridsdyktige delen av befolkninga. Gitt de samme vilkåra som menn vil kvinnene være like gode soldater i frigjøringshæren som menn. Ikke minst i Norge som har et stort geografisk område og liten befolkning, er denne ressursen *ei nødvendig forutsetning* for å utvikle en folkehær med kanskje flere hundre tusen aktive soldater som kan være nødvendig for å vinne en militær seier.

Fredsberende element?

Når ei retning innafor kvinne- og fredsbevegelsen argumenterer *mot* verneplikt for kvinner i dag og *for* et syn om at kvinnene er et spesielt fredsberende element, står dette i motstrid til det vi har hevda i det foregående. La oss gå litt nærmere inn på dette synet.

AKP(m-l) krever at kvinnene deltar i Forsvaret på linje med menn. Dette er et krav som både har bakgrunn i forsvarsevnen og i kampen mot kvinneundertrykking. Disse jentene benytter den begrensa frivillige verneplikten som gjelder i Norge i dag.

(Foto: Kirsten Karlsen)

Kvinnenes omsorgsfunksjoner gjør dem egna til å løse konflikter på en fredelig måte, blir det argumentert. Kvinner har en styrke i å takle konflikter i omsorgssituasjoner bedre enn menn. Poenget er at konflikter som utløser krig er

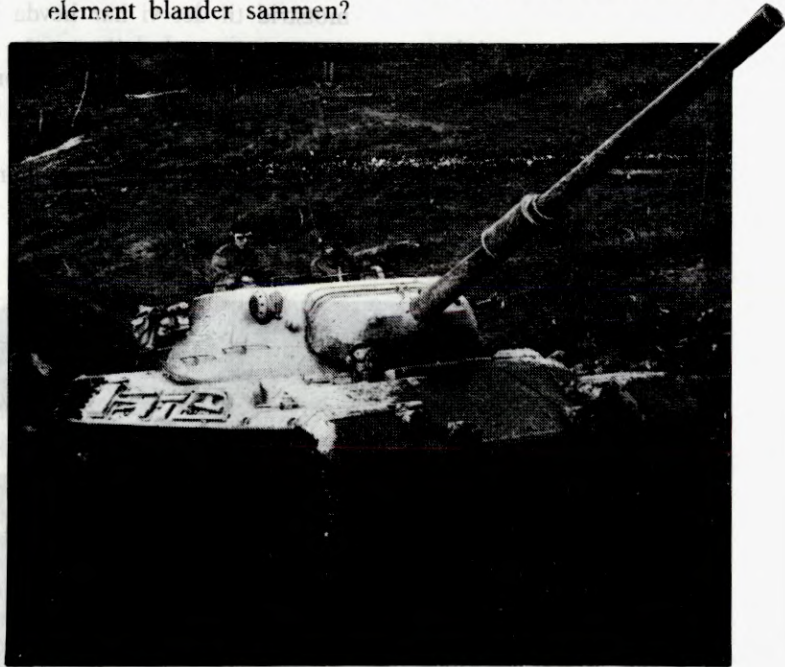

Ulike konflikter krever ulike metoder

antagonistiske, samfunnsmessige konflikter mens konfliktene i omsorgssituasjonen er motsetninger som ikke er grunnleggende antagonistiske. Konfliktene er derfor helt forskjellige. Hvis vi bruker metoder fra omsorgssituasjonen på konflikter mellom okkupant og undertrykt nasjon, underkjenner vi at okkupanten sitter med makta i kraft av sine militære styrker og viljen til å bruke disse styrkene. Å bruke omsorgsmetoder i krig betyr i praksis at okkupanten ikke vil møte nødvendig motstand.

Evne til å løse konflikter og andre positive egenskaper kvinnene har utvikla ut fra sin situasjon i samfunnet trengs i høyeste grad i den aktive motstandsbevegelsen. Der er den en positiv kraft. Men disse metodene er langt fra noe fredelig alternativ til den væpna frigjøringskampen.

REPETISJONSSPØRSMÅL: Vilke ulike motsetninger er det de som hevder at kvinnene er et spesielt fredsbevarende element blander sammen?

En Leopard stridsvogn i den norske Hæren. Er dette en motorisert pikk eller et nødvendig redskap for å slå en fiendtlig okkupant?

Manns-symbol eller nødvendige redskaper?

Noen hevder at våpen er manns-symboler. De mest ytterliggående hevder sogar at våpen er erstatningssymboler for mannens pikk. Våpen kan, akkurat som biler, sikkert være en del av menns sjøløppfatning. Men dette er på sida av saka. Når krig erstatter vanlige, fredelige politiske metoder, er evnen til å ødelegge motstanderens militære styrker sammen med evnen til egen overlevelse det avgjørende. I dette spiller våpen en nødvendig rolle. En bil kan være en del av mannens identitet. Men en bil kan samtidig være nødvendig for å kjøre unger til barnehagen og være i arbeidslivet, enten det er menn eller kvinner som sitter bak rattet.

Kvinnene løser omsorgsproblemene best

Noen innvender mot at kvinner skal delta i de militære delene av en krig at krigen trekker med seg økte og drastiske omsorgsbehov som kvinnene er best i stand til å løse. De argumenterer for at under sånne vilkår bør den samfunnsmessige arbeidsdelinga bestå fordi det eller vil gå hardt ut over omsorgstrengende. De peker på at dersom kvinner går inn i den militære kampen, vil ingen kunne overta dette omsorgsarbeidet hvis mannfolk også skal delta i de samme militære kampene.

Krig - unntakstilstand som krever unntaksmetoder

En krig er unntakstilstand, påtvingi oss av en okkupasnt. Vi har som samfunnsmennesker ikke bare et ansvar for de nærmeste, våre egne unger, men for alle unga i samfunnet. Dette er et motsetningsforhold som vi opplever også i dag. Det er ikke mulig å ta på seg det store ansvaret for hele samfunnsutviklinga - uten at det kommer i konflikt med hva vi er fostra opp med som idealet for oppfostring av egne unger. Dette idealet er delvis feil. Unger må forholde seg til virkeligheten. Men det er også en motsetning på tida. Gå på et møte, eller lese noe fornuftig for unga? Ta del i den militære kampen, eller bruke tid på egne unger.

Det finnes mange konkrete løsninger på disse problemene. Ikke alle menn kan, eller bør bli soldater. Eldre folk er en ressurs. Ikke alle kvinnfolk *blir* soldater eller heltidsaktivister i motstandsfronten. De som har omsorgen for noen unger kan ta flere. Det viktigste problemet for den enkelte blir til sjuende og sist om en kan «forlate» sine egne unger, om en kan akseptere å gi dem et litt dårligere tilbud enn om en sjøl var hjemme. Det er nødvendig for å få slutt på okkupasjonen.

REPETISJONSSPØRSMÅL: Vilke konkrete løsninger vil være mulige i ditt tilfelle?

Oppsummering

Krigen omfatter alle, «egne og andres nærmeste». Når alle ressurser må mobiliseres, omfatter det også ungene. Identiteten og personligheten til unga kan ikke formes isolert fra den virkeligheten de lever i.

Kvinnene er en avgjørende kraft i en rettferdig folkekrig. For å utvikle dette som en ressurs og for å utvikle kampen for likestillinga, må kvinnekampen prioriteres opp, også under en okkupasjon. AKP(m-l), menn og kvinner, må kjempe for særegen kvinnepolitikk, særegen kvinneorganisering og tilrettelegging sånn at kvinnene kan ta del i den militære kampen og være aktivister på linje med menn i den politiske kampen under en okkupasjon.

Kapittel 3

Krig som middel i rivaliseringa mellom supermakter/stormakter

omfordelingskrig

verden er oppdelt

Denne formen for krig kaller vi også omfordelingskrig fordi slike kriger mellom de imperialistiske stormaktene i høy grad gjelder en ny fordeling av innflytelsesfærene deres i hele verden.

I Lenins teori om imperialismen, trakk han fram at imperialismen er det stadiet i kapitalismen da hele verden er delt mellom imperialistiske land. Enhver «nyvinning» fra et imperialistisk land må skje på bekostning av et annet imperialistisk land. Det var slutt på den epoken hvor for eksempel England og Frankrike kunne ekspandere inn i ulike deler av det afrikanske kontinentet i forrige århundre.

moderne USA erobra fra tilbakeliggende Spania

Den første imperialistiske omfordelingskrigen i historia ble utkjempet mellom Spania og USA på 1890-tallet. Spania hadde kolonier fra 1500-tallet som landet hadde plyndra for faste verdier som gull. Produksjonen i Spania var ikke utvikla sånn at Spania på den tida kunne bruke koloniene til matprodusenter og råvareleverandører for videreforedling i Spania. Produksjonsmidlene i Spania hadde stått stille sammenlikna med produksjonsmidlene i den nye, oppadstigende stormakta USA som gjennom kapitalismens gjennombrudd og samling i borgerkrigen sto fram som en moderne, sterk nasjon.

USA utnytta antikoloniale opprør

Den gamle kolonimakta sto overfor et USA med behov for råvarer til produksjonen. USA ville fravriste de spanske kongene kolonier som Filippinene og Cuba. Sammen med denne reaksjonære omfordelingskrigen mellom Spania og USA kom opprør mot den tidligere stormakta Spania i flere av koloniene. USA prøvde med et visst hell å utnytte disse opprørene til egen fordel. Blant annet brukte de slagord som kjennetegner den borgerlige revolusjonen om frihet og likhet for å få støtte av et gryende borgerskap i disse koloniene. USA vant krigen og fikk økonomisk kontroll. Filippinene ble USA-koloni, mens Cuba ble formelt sjølstendig, men økonomisk styrt av USA.

Imperialistiske kriger er krig om hvilken stormakt som skal undertrykke og utbytte verdens folk. Karrikaturen er viser de politiske måla til USA og Spania i den første imperialistiske omfordelingskrigen.

På Filippinene førte USA en uvanlig brutal og blodig krig mot de som kjempa for full suverenitet. Hver 8. mannlig innbygger ble drept i denne krigen.

REPETISJONSPØRSMÅL: Hvorfor førte USA krig med Spania?

1. verdenskrig

Den neste store omfordelingskrigen var 1. verdenskrig. Den oppadstigende stormakta Tyskland, som var kommet på etterskudd med kolonier, gikk til krig mot Storbritannia og Frankrike. Her sto to imperialistiske blokker mot hverandre. Tyskland fikk ikke maksimal profitt på kapitalen i Tyskland. Motparten satt på kolonier som Tyskland trengte. Den oppadstigende imperialistmakta Tyskland gikk til krig mot de andre imperialistiske stormaktene om retten til å plyndre kolonier.

ujamn utvikling

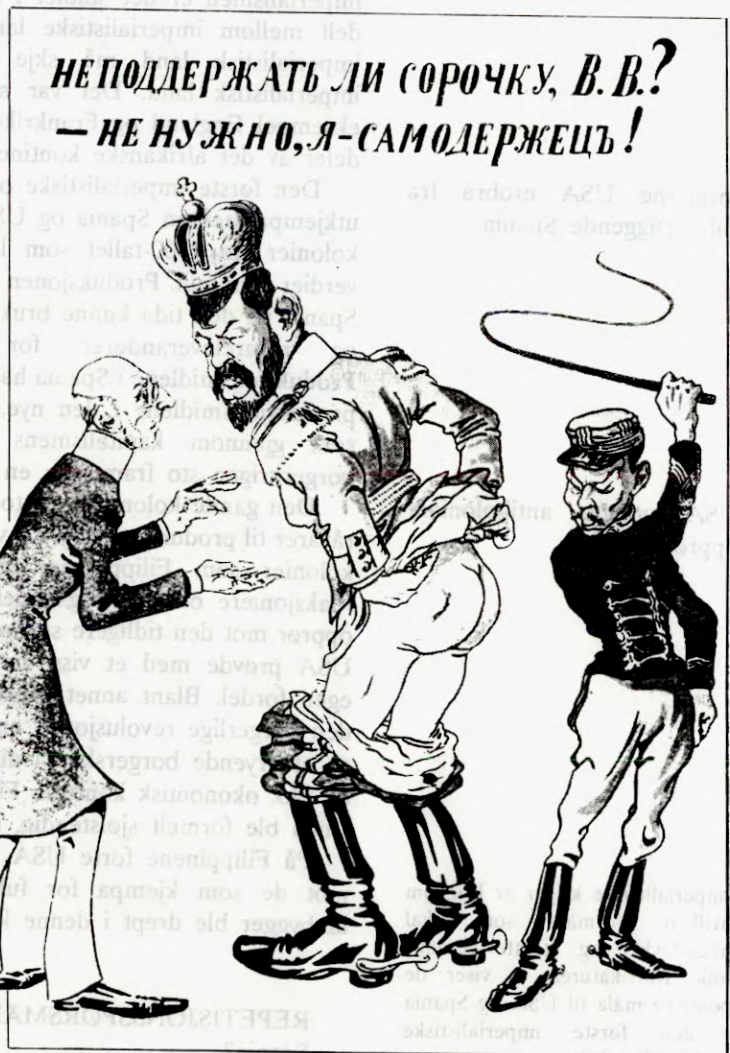
Det er en samfunnsmessig lov under imperialismen at stormaktene utvikler seg ujamnt. Derfor vil ikke styrkeforholda være gitt en gang for alle, men skifte. Nye imperialistiske stormakter vil vokse fram og gå til krig for å endre innflytelses-sfærene i verden. Dette er en samfunnsmessig lov. Det er derfor vi sier at imperialismen fører til krig.

Russisk karikatur etter Russlands nederlag i den Russisk-Japanske krigen (omfordelingskrig):

«- Deres majestet, skal jeg holde deres frakk?»

- Det er ikke nødvendig, jeg er enehersker (uoversettelig ordspill: Enehersker på russisk: den som holder alene)»

imperialisme fører til krig

3.1 Sovjet og USA rivaliserer om verdensherredømme

Sovjet og USA forbereder verdenskrig

I vår tid er det de imperialistiske supermaktene Sovjet og USA som rivaliserer om verdensherredømmet. USA hadde ikke bare vært med på å slå Hitler-Tyskland, men hadde styrket seg kraftig i forhold til de andre imperialistlandene under den 2. verdenskrigen. Etter sosialismens nederlag i Sovjet, vokste landet opp til å bli en imperialistisk supermakt.

Fra midten av 60-tallet har Sovjet militarisert sin økonomi og bygd opp en militærmakt som er en reell trusel mot Vest-Europa. Den økonomiske bakgrunnen er Sovjets behov for å hente ut høyere profitter i et Vest-Europa de sjøl kontrollerer enn det Sovjet-lederne kan hente ut i Sovjet i dag. I og for seg kunne Øst-Tyskland også henta ut større profitter hvis de kontrollerte den vest-tyske økonomien. Det som skiller Sovjet fra Øst-Tyskland er at Sovjet har en økonomi som kan være stor nok og sterk nok til å bære de militære omkostninger en slik okkupasjon vil kreve.

I første rekke er det USA, med sin økonomiske dominans i verdensmålestokk, som er det største hinderet for en sånn sovjetisk ekspansjon.

På søttitallet var ikke Sovjet militært i stand til å slå USA og NATO i Europa. Med den moderniseringa innafor Hæren, Flåten og Flyvåpenet Sovjet nå ser ut til å gjennomføre, kan de kanskje nå en sånn konvensjonell overlegenhet militært på 90-tallet. Når vi bruker uttrykket «kanskje», er det fordi en sånn overlegenhet forutsetter at NATO-landas svekking av sin konvensjonelle slagkraft fortsetter som hittil på 80-tallet. Dette er grovt sett bakgrunnen for at AKP(m-l) mener at faren for en ny verdenskrig øker.

I tillegg kommer at supermaktene har imperialistiske interesser i flere områder der det i dag er krig. Vest-Asia er et sånt område. Rundt oljekildene, som er så avgjørende for verdensøkonomien, kan supermaktene komme i konfrontasjoner. Supermaktene kontrollerer ikke hele situasjonen. Konflikter i regionen kan ut fra egen tyngde trekke Sovjet og USA inn i en storkrig.

Både Sovjet og USA har økte interesser i Øst-Asia. Her foregår tilsvarende militæroppbygging fra begge supermaktene. Produksjonen i Øst-Asia, og alt som knytter seg til den, kan utvikle seg til å bli et like sentralt område for rivaliseringa mellom Sovjet og USA som Vest-Europa er i dag.

En krig mellom supermaktene Sovjet og USA vil trekke inn størstedelen av verden. Krigen vil ganske sikkert bli ført i hele Asia og i Europa. Sør-Amerika og kanskje deler av Afrika vil bli ramma minst av et supermaktsoppgjør. Verdenshandelen vil bli styrt i helt andre baner enn i dag.

Sovjetmarinen på flåtebesøk i Oslo i 1977. Norge er ei brikke i kampen mellom supermaktene om herredømme i verden.

Når det gjelder atomvåpen i en slik krig, henviser vi til kapittel 6 som drøfter dette våpensystemet spesielt. Er en slik krig unngåelig? Det blir drøfta spesielt i kapitlet En virkelig fredsbevegelse.

REPETISJONSSPØRSMÅL: Hvorfor kan ikke Sovjet og USA løse motsetningene seg imellom uten en krig?

Dette er den første av tre deler av studieboka
«Krig - fred - væpna revolusjon».
Øvrige deler kan lastes ned fra
<http://akp.no/ml-historie/pdf/studieboker/>

